

DE KRUISVLAG IN TOP

ZENDINGSVERTTELBOEK
VOOR SCHOOL EN HUIS

UITGAVE VAN
FA H. H. KOK BZ
ZWOLLE

VAN SOJO EN ZIJN BROERTJE.

INLEIDING.

Dit verhaal is ontleend aan een brief van Dr. Bervoets, anno 1909. Op Java's Noord-Oostkust ligt de voormalige residentie Japara, een schiereiland. Dat is een der terreinen van de Doopsgezinde Zendingsvereniging. Hier hebben de zendelingen Jansz Senior en Junior gearbeid, terwijl de Medische Zending er hun werk krachtig heeft bevorderd. Eerst waren er een tweetal kleine ziekenhuisjes. Een er van, te Margaredja, is het tooneel van het verhaal. Dr. Bervoets, vroeger zendeling-arts te Modjowarno (Oost-Java), vestigde zich daar en kort daarop werd een groot ziekenhuis gebouwd, te Kelet, waar Dr. Bervoets tot 1923 aan het hoofd stond. Dr. Bervoets heeft steeds zeer den nadruk gelegd op den zendingsarbeid, dien hij door zijn medische taak als hulpmiddel verrichtte.

Sojo was een Javaansch jongetje.

Hij was ongeveer tien jaar, maar erg klein voor zijn leeftijd.

Javaansche kinderen zijn meestal kleiner dan de Hollandsche en zien er veel tenderder en smaller uit. Maar Sojo was toch wel héél klein gebleven.

Ja, maar hij was ook al zoo heel lang ziek geweest.

Telkens ging het wel even wat beter, maar telkens ook kwam de koorts weer terug.

Binnenkoorts heette die ziekte en daarvan worden de kinderen zoo mager, dat ze vel over been lijken.

Daarom had Sojo ook niet kunnen groeien.

Vader en moeder hadden medelijden met het stumpertje.

Nooit zag je hem vroolijk spelen, zooals de andere jongens van de dessa.

Nooit liep hij met vader mee naar de sawah, als de rijst werd verplant of halm voor halm werd afgesneden.

Rijden op vaders buffel, zwemmen in de kali, met moeder naar de passar, hij had er geen lust in.

Hij was er ook veel te zwak voor.

Op zekeren morgen zegt zijn vader tot hem: „Sojo, je wordt zoo mager en je ziet zoo bleek. Dat komt van de koorts. De medicijnen van den doekoen helpen niet. We moesten maar eens naar den nieuwen dokter gaan in 't ziekenhuis. Misschien kan die je helpen”.

„Ja vader”, zegt Sojo.

Die nieuwe dokter, naar wien ze nu heen zullen gaan, is Dr. Bervoets, de zendeling-arts van het Zendingsziekenhuis.

Ze zijn heel gauw klaar voor de reis.

Een kort blauw broekje aan, een dun jasje om het bovenlijf te bedekken, en over de glanzend zwarte haren een mooien nieuwen hoofddoek en klaar is Sojo.

't Wordt een lange wandeling. Vader gaat voorop en Sojo loopt achter hem aan.

Langzaam gaan ze, want Sojo wordt zoo gauw moe. En 't is zoo warm.

Een paar keer gaan ze aan den kant van den weg wat zitten rusten. Voor den honger koopt Sojo's vader wat vruchten van een man, die met een paar manden aan een stok over den schouder voorbij komt.

Na twee uren komen ze aan het ziekenhuis.

De dokter stond juist voor 't raam en zag de twee door armen het hek den tuin binnen komen.

„Jongens”, dacht hij, „wat een mager kereltje is dat; zijn en beenen zijn zoo dun als potlooden.”

Daar stond Sojo al voor hem.

Verlegen keek het arme ventje maar voor zich.

Hij durfde natuurlijk niets zeggen. Dat was ook niet noodig, want vader vertelde alles, toen de dokter vroeg, wat hij verlangde.

Vol eerbiedig vertrouwen keek Sojo's vader naar den blanken dokter op. Zou hij medicijn hebben voor zijn zieke kind?

Zou Sojo nog weer een gezonde, sterke jongen kunnen worden?

De dokter had gauw gezien, wat er aan scheelde.

Sojo was heel ziek en 't zou lang duren eer hij weer beter was.

Waar de dokter dat zoo gauw aan zag?

Aan Sojo's jasje!

Ja, aan zijn jasje, want dat stak van voren zoo erg vooruit, net alsof hij er een Edammer kaasje onder verstopt had, of een grooten meloen.

Je begrijpt wel, zijn buikje was zoo dik.

Niet van 't eten — neen, zijn buikje was erg opgezwollen, vreeselijk om te zien.

De dokter begreep het wel; dat kwam van de milt. Die was zoo opgezet.

Als je na 't eten heel hard gaat loopen, dan voel je soms zoo'n stekende pijn in de zij.

Dan leg je je hand er op en dan zeg je: „lk kan niet meer“, en dan moet je gauw rusten.

Nu, dat is van de milt.

Als kinderen gezond zijn, is hun milt zoo groot als hun vuist.

Maar bij Sojo was de milt door de hevige binnenkoortsen wel zoo groot geworden als zijn hoofd.

De dokter had medelijden met het arme kereltje, dat daar zoo stil en gedwee voor hem stond en niet durfde opkijken.

Hij wilde natuurlijk graag zijn best doen om hem te genezen, maar dan kon Sojo niet mee naar huis terug.

Dan zou hij in het ziekenhuis moeten blijven.

De dokter en de zusters zouden daar op hem passen.

Maar, o wee, toen Sojo dat hoorde!

Hij wou er niets van weten.

Hij wilde niet alleen in dat vreemde huis blijven bij al die blanke menschen.

Hij moest met vader mee, of vader moest bij hem blijven.

Hij huilde en stampte met zijn kleinen voet.

Vader was er heelemaal door van streek.

Maar de dokter niet.

„Het moet beslist“, zei hij tegen Sojo's vader, „het is het beste voor je kind, anders kan hij niet beter worden. Vertel hem maar, dat hij het goed bij ons hebben zal en dat je dikwijls zal komen kijken en zijn moeder ook“.

Het duurde nogal een poosje, eer de vader onzen Sojo had overgehaald om rustig bij den dokter te blijven.

Toen vader wegging, begon hij wel hard te huilen, doch de dokter troostte hem en een vriendelijke zuster bracht een paar lekkere vruchten en dat hielp gelukkig.

Maar vroolijk was hij niet. Hij durfde haast niet van zijn plaats te komen. Een der zusters nam hem mee en liet hem 't heele huis zien, de lange gang en de ziekenzalen met de bedden op een rij.

Wat vreemd was dat allemaal. In zoo'n ziekenzaal zag je het dak zoo boven je hoofd, allemaal latten met de pannen er op. En alle deuren en ramen stonden wijd open en daar zag je doorheen in den mooien tuin met de groote waringins en de hooge palmen.

't Was er zoo rustig en stil. En zoo mooi! Sojo keek zijn oogen haast uit.

De zuster wees hem zijn bedje aan; daar zou hij veel op moeten rusten over dag, zei ze. Elken middag een paar uurtjes slapen. En 's nachts natuurlijk ook. 's Morgens mocht hij dan in den tuin spelen, had de dokter gezegd.

Vlak naast zijn bed stond het ledikantje van een anderen jongen. Die was niet heel erg ziek, die had alleen maar een zweer. Hij praatte en lachte tegen Sojo. Dat vond Sojo wel prettig.

Dat zou zijn vriendje wel worden, dacht hij; dan konden ze samen spelen.

Net toen ze samen wat praatten, kwam de dokter in zijn witte jas de kamer binnen. Regelrecht kwam hij naar het jongetje met de zweer toe. In zijn hand droeg hij een klein mesje. De zuster kwam er bij, met een pakje watten en wat verbandgaas.

't Was geen erge zweer, maar om hem beter te maken, moest de dokter er elken dag een prikje in geven. Dan kwam er wat vuil uit en dan deed de zuster er een schoon gaasje over.

't Deed wel een beetje pijn, maar 't was een flinke jongen, die volstrekt niet bang was en zich door den dokter dapper liet helpen.

Toen de dokter binnen kwam, ging Sojo naar de gang.

maar hij was zoo nieuwsgierig om te zien, wat er zou gebeuren, dat hij door een kier van de deur naar binnen gluurde.

Daar zag hij, dat de dokter dat jongetje met een mesje in zijn been prikte!

„O, wee!” dacht hij, „als zoo'n klein zweertje al met een mes moet opengemaakt worden, dan zal de dokter straks zeker een groot mes nemen om mijn dikken buik open te snijden!”

En toen werd de kleine Sojo zoo bang, zoo bang voor dat groote mes, dat hij maakte, dat hij weg kwam.

„Ik loop weg, ik loop weg,” dacht hij maar.

„Hij mag mijn buik niet opensnijden!”

Angstig liep hij den tuin in en kroop weg achter den dikken stam van een waringin.

Maar als de dokter hem nu toch eens vond met zijn groot mes!

Nog verder weg! Naar huis wilde hij!

Toen hij zag, dat niemand op hem lette, holde hij in eens op zijn dunne beentjes naar het hek en rende den weg op. Hij durfde niet omkijken uit angst voor dat akelige mes. Met allebei zijn handjes hield hij zijn dikken buik vast om dien te beschermen.

De dokter zag het niet. En de zusters zagen het ook niet.

En Sojo liep al maar door, den langen weg op naar huis.

Maar niemand miste hem. Iedereen had het ook zoo druk met het verplegen van al die zieke menschen.

Een uurtje later was het etenstijd.

De huisjongen sloeg op de gong en iedereen, die loopen kon en mocht, kwam naar de eetzaal.

De dokter keek rond en vroeg: „Waar is Sojo, die nieuwe jongen?”

Ja, waar was hij?

De zusters aan 't zoeken. „Sojo! Sojo! Je moet komen eten,” riepen ze.

Maar Sojo verscheen niet.

Nergens was hij te vinden. In de zalen niet en in den tuin ook niet.

Overal werd er gezocht, maar Sojo was nergens te ontdekken.

De bedienden liepen den weg op, om te zien, of hij daar misschien ergens speelde.

De dokter ging zelf ook zoeken.

Op straat speelden wat schoolkinderen en die vertelden hem, dat ze een vreemd jongetje heel hard den weg op hadden zien loopen. Ze hadden hem nog gevraagd om mee te spelen, maar hij had niet eens omgekeken, zoo'n haast had hij.

Dat moest Sojo wel geweest zijn.

„Hoe zag hij er uit?" vroeg de dokter.

„Een klein jongetje met een blauw broekje aan en een heel dikken buik", zeiden de jongens.

Zie je wel, dat was Sojo!

Dus dan was hij weggehoopen!

Zeker naar huis, van den angst!

Dadelijk stuurde de dokter een paar Javaansche bedienden er op uit om Sojo in te halen.

Hij dacht, hij zal wel gauw moe geworden zijn en aan den kant van den weg zijn gaan zitten.

Maar dat was mis.

De mannen liepen vlug door en overal vroegen ze naar een jongetje met een blauw broekje en een dik buikje.

En dan hoorden ze, dat hij wel voorbij gekomen was, maar al een poosje geleden. Hij liep hard en hield maar steeds zijn buik vast.

Nu, dan zouden de mannen maar terug gaan.

En zoo kwamen ze zonder Sojo bij den dokter terug.

Die vond het heelemaal niet prettig.

Hij zou zoo graag Sojo hebben verpleegd en hem hebben verteld van den Heiland, die alle zieke kinderen genezen kan en die alle menschen liefheeft.

Den volgenden dag zond de dokter een man naar Sojo's ouders, om te vragen, of ze Sojo weer terug wilden brengen.

Sojo's vader hoorde de boodschap beleefd aan, maar zei niet veel.

Hij zou er wel eens over denken.

Maar Sojo kwam niet terug in het ziekenhuis.

De dokter verwachtte hem elken dag en keek soms den langen weg op, of hij het kleine ventje met zijn dik, ziek buikje nog niet komen zag.

Maar 't was altijd vergeefs.

De dokter had medelijden met Sojo, die zoo klein, zoo bang en zoo ziek was.

* * *

Drie weken later moest de dokter van huis. Er werd een nieuw ziekenhuis gebouwd en daar ging hij nu heen, om aan te wijzen, hoe alles moest worden ingericht.

De weg was ver en heel moeilijk; zoo steil en zoo smal soms, dat een rijtuig er onmogelijk langs kon.

Daarom ging de dokter te paard.

En de mevrouw van den dokter ging ook mee. Ook op een paard.

Als de weg steil was, klommen de paarden voorzichtig naar boven; straks ging het nog voorzichtiger weer naar beneden. Op een vlakken weg draafden ze vlug door.

't Duurde wel vier uren, eer onze ruiters waren, waar ze wezen moesten.

Zoo'n lange tocht was dat.

Den volgenden dag gingen ze langs een anderen weg naar huis.

Ze vertrokken in den namiddag, om nog voor den donker thuis te kunnen zijn.

't Begon al een beetje avond te worden, toen ze plotseling voor een rivier kwamen.

De rivier was nog al breed en het water stroomde zoo snel.

't Had pas geregend en dan komen de kleine riviertjes op Java zoo vol water, dat ze breede, gevaarlijke stroomen worden.

Een brug was er niet.

Meestal kon je wel door de rivier waden. De paarden stapten er dan door heen en je bleef er maar op zitten. Hoog en droog.

Maar nu kon dat niet.

Dat was veel te gevaarlijk. De paarden waten bang voor 't bruisende water en trappelden onrustig.

En de dokter en zijn vrouw durfden ook niet, want ze zagen, dat de stroom sterk was.

Misschien waren er wel krokodillen in de rivier.

Die zitten dan aan den kant onder water, en komen op de menschen af, die in de rivier gaan zwemmen, of er door heen

waden. En met hun scherpe tanden kunnen ze vreeselijk bijten. Als die groote bek opengaat en een arm of een been komt er tusschen, bijten ze die er glad af. En dan eten ze ' op ook.

De dokter en mevrouw stonden dus aan den kant van de rivier te overleggen, wat ze nu toch moesten doen om aan den overkant en weer thuis te komen.

De paarden hielden ze goed bij den teugel vast, want de dieren waren wat schrikachtig.

Gelukkig kwam er een man aanloopen. Een Javaan natuurlijk. Een vriendelijke man was het.

— Willen de toewan en de njonja de rivier oversteken? vroeg hij beleefd?

— Ja, zei de dokter, maar we durven niet, want de paarden zijn bang voor 't water en er zitten misschien wel krokodillen in de rivier.

— Neen, zei de man, voor krokodillen behoeft u nu niet bang te zijn; die zitten hier niet. Wel verder op, maar hier komen ze nooit.

Wil ik u maar eens helpen?

Gaat u maar gerust op uw paard zitten, dan zal ik u een voor een overbrengen.

— Kan dat werkelijk? vroeg de dokter.

— Gerust, mijnheer, zei de man, ik zal het paard vasthouden en dan breng ik u aan den overkant. Vertrouwt u maar gerust op mij.

— Durf jij? zei de dokter tot zijn vrouw.

— Ja man, zei mevrouw. Ik maar eerst.

De man nam nu het paard bij den teugel, mevrouw steeg weer op en voorzichtig ging het naar den oever.

Eerst durfde het paard niet goed, maar de Javaan zei een paar vriendelijke woorden en mevrouw klopte het geruststellend op den hals en toen liet het dier zich gewillig het water in leiden.

In 't midden was de rivier zoo diep, dat de man alleen maar met zijn hoofd boven 't water uit kwam en mevrouw Bervoets werd tot het middel doornat.

Gelukkig kwamen ze behouden aan den overkant.

— Bent u niet mevrouw-dokter, van het zendingshuis? vroeg de man.

— Ja, antwoordde mevrouw, die ben ik.

— Dan zal ik u altijd over de rivier helpen, zoo dikwijls u hier langs komt, zei de man.

Toen ging hij terug en voerde den dokter ook over de rivier.

Mevrouw en de dokter waren nu beiden wel erg nat, maar dat hindert in zoo'n warm land heelemaal niet. Daar zouden ze geen kou door vatten.

't Spreekt van zelf, dat ze den gediensstigen gids heel dankbaar waren voor zijn goede hulp. Ze bedankten hem hartelijk voor zijn moeite. De dokter wilde hem nog wat geld geven, doch de man wilde dat niet aannemen.

Dat vond de dokter vreemd; hij trachtte den man nog eens goed op te nemen, maar 't was al zoo donker, dat hij niet best meer zien kon. Onder het naar huis rijden dacht hij voortdurend: 't Is net, of ik dien man al meer gezien heb. Wie kan dat toch zijn?

Opeens schoot het hem te binnen!

Die vriendelijke man was de vader van Sojo!

De vader van het jongetje, dat weggelopen was.

* * *

Zou de dokter het wel goed gezien hebben?

Was het echt Sojo's vader, die man aan de rivier?

Ja, want eenige dagen later zag de dokter denzelfden man weer den tuin van het ziekenhuis binnenkomen en kijk... achter hem aan, netjes achter hem aan, daar trippelde Sojo, met zijn dunne beentjes en zijn dikke buikje.

Vader kwam binnen en Sojo mee.

Maar o, wat was hij verlegen, die Sojo!

De vader moest nu alles vertellen, want de dokter vroeg, waarom Sojo weggelopen was en waarom zijn vader hem niet eerder had teruggebracht.

En toen hoorde de dokter het van het groote mes! Hij moest er haast om lachen. Maar hij deed het niet, want Sojo was toch ook nog maar zoo'n klein, klein kereltje.

Vader had niet durven terugkomen bij den dokter. Hij had

gedacht: de dokter is heel erg boos, dat Sojo weggelopen is. Hij is zoo boos, dat hij Sojo toch niet meer helpen wil. Ik durf niet meer te gaan; de dokter zal streng kijken en schelden.

Toen hij nu den dokter aan de rivier had gezien en de dokter heelemaal niet boos was geweest, had hij gedacht: „Nu durf ik Sojo weer naar het ziekenhuis te brengen.”

Daar was Sojo dus weer terug.

De dokter zei: „Ik zal goed voor je zorgen, Sojo, laat vader maar gerust naar huis gaan, je zult het goed bij mij hebben!”

Maar Sojo keek toch zoo treurig, toen vader heen ging.

Hij had wel dadelijk mee naar moeder willen gaan.

Hij zat maar schuw in een hoekje en durfde niets te zeggen.

Zijn vriendje met de zweer aan het been zag hij niet meer. Die was zeker al weer naar huis. Nu had hij geen speelkameraad.

Hij had ook geen lust in speien. Hij keek maar met angstige oogen naar den dokter.

„Je hoeft niet bang voor me te zijn, Sojo, zei de dokter, ik zal heusch je buik niet openmaken met een mes. Dat gebeurt heelemaal niet. Ik beloof het je vast en zeker.”

Maar Sojo vertrouwde het toch niet al te best.

Er werd nu goed op hem gelet, dat hij niet weg kon loopen.

De zuster bracht hem weer naar de ziekenzaal met de mooie roode pannen op 't dak, die je zoo boven je hoofd zien kon.

Daar kreeg hij een lekker, frisch bedje om in te slapen, met een mooie witte klamboe er over heen, om te maken, dat Sojo niet door de leelijke muskieten zou gebeten worden, als hij sliep.

En alle zusters waren vriendelijk voor hem.

De vrouw van den dokter bracht hem wat speelgoed en lekkere pisangs.

Hij kreeg heerlijk eten, netjes op een bordje.

Thuis at hij altijd van een boomblad, weet je.

Maar Sojo bleef treurig kijken.

's Avonds werd Sojo naar bed gebracht. Heerlijk lag hij daar, maar Sojo was niet blij. Hij lag maar te woelen en te zuchten en kon maar niet slapen.

Den volgenden dag werd het niets beter.

Hij bleef even schuw en even treurig.

Hij speelde niet en met het eten ging het ook niet.

Zoo ging het dagen achtereen.

De dokter dacht al: „Sojo kan zoo niet beter worden. Hij heeft zeker groot verdriet. Hij ziet er zoo treurig uit, alsof hij er van sterven zal. Wist ik maar waarom!”

Maar Sojo zei niets, al vroeg men het hem nog zoo vriendelijk.

Je kon echter duidelijk bemerken, dat hij bang was.

De zusters probeerden hem mooie verhalen te vertellen uit den Bijbel, maar Sojo luisterde maar eventjes.

Nu waren er onder de pleegzusters ook Javaansche meisjes, even bruin als hij.

Toen een van ze hem 's avonds naar bed bracht, en vriendelijk met hem praatte — toen, ineens, vertelde Sojo wat er aan scheelde.

Hij kon 's nachts niet slapen van angst, omdat hij bang was, dat er zoo'n roode dakpan op zijn gezicht vallen zou. En overdag moest hij daar al maar aan denken.

O, hij vond het zoo verschrikkelijk.

Och, Sojo had ook nog nooit onder een pannendak geslapen, want de Javaansche huizen hebben rieten daken. Dat pannendak was zoo vreemd, zoo griezelig voor hem. Hij was ook nog maar zoo'n klein mannetje.

Gelukkig, er was in 't ziekenhuis nog een kamer, een uitbouwje, met een rieten dak. Daar werd Sojo's bed nu heen-ge dragen en daar mocht hij slapen. Dat vond hij heerlijk. Neen, zoo'n pannendak, dat vertrouwde hij niet. En of de dokter al vertelde, dat in Holland bijna alle kindertjes onder pannendaken slapen, en dat de dokter, toen hij zelf nog een jongetje was ook altijd onder de pannen had gewoond en toch er nooit een op zijn neus gekregen had, dat hielp niets. Sojo bleef bang voor de pannen en was heel blij, dat hij maar weer onder 't rieten dak slapen mocht, net als thuis bij vader en moeder.

Nu werd Sojo heel anders, — nu werd hij weer vroolijker. Hij sloop lekker, begon wat te eten en nam trouw, zonder een zuur gezicht, zijn medicijnen in.

Nu luisterde Sojo graag naar de mooie geschiedenissen uit den Bijbel.

Nu had hij ook schik in de platen, die in den kinderbijbel van den dokter stonden. Hij bekeek ze eiken dag, soms wel twee keer.

Zijn buikje werd langzamerhand dunner; zijn magere armpjes werden ronder; zijn spillebeentjes werden dikker en sterker.

Toen mocht hij ook elken dag een poos in den tuin rondwandelen en spelen.

Hij was zoo op zijn gemak, dat niemand bang was, dat hij weer wegloopen zou.

Neen, die leuke Sojo zou nu niet meer wegloopen.

Hij had het veel te goed in 't ziekenhuis.

* * *

Op een morgen ging Sojo, toen hij wakker was geworden, naar de badkamer, om zich te verfrisschen.

Dat is zoo de gewoonte op Java.

Dat doet iedereen, elken dag.

Opstaan, baden, aankleeden, ontbijten en dan aan 't werk; zoo hoort het.

Sojo ging naar de badkamer.

Tenminste, dat dacht de zuster van de zaal.

Maar 't was niet waar.

Want Sojo kwam niet terug!

Sojo was stilletjes naar het hek gesloopen en weggelooopen.

Hij kon nu veel harder loopen dan den eersten keer; want nu was zijn buik niet meer zoo dik en pijnlijk, en zijn lichaam veel krachtiger.

Niemand zou Sojo dus kunnen inhalen.

De dokter wou ook niet, dat iemand het probeeren zou, want hij was boos, dat die Sojo zóó ondeugend was.

Hij zei: „Morgen stuur ik iemand met de boodschap aan zijn vader, dat Sojo nooit meer terugkomen mag”.

Maar... zoo erg ondeugend was Sojo toch niet!

Want... 's avonds, 't was al haast donker, daar kwam Sojo weer aan en achter hem aan trippelde zijn kleine broer.

Dien was hij maar eventjes thuis gaan halen!

Zijn broertje was ook ziek, net als Sojo, maar lang zoo erg niet.

Toen Sojo het zoo prettig was gaan vinden in 't ziekenhuis, toen hij bemerkte, dat de dokter zijn buik toch werkelijk niet open zou snijden, en hij zoo echt beter werd, toen had hij gedacht: „Ik zal Kardiman maar gaan halen. Dan kan die hier ook beter worden.”

En daarom was Sojo 's morgens maar stilletjes op stap gegaan.

Hij was zijn broertje gaan halen, want 't was toch maar lekker om in 't ziekenhuis zoo goed verpleegd te worden.

Hij had maar niets gevraagd en niets gezegd; dat was nu wel dom, maar ondeugend was het toch niet.

De dokter was dan ook niet boos op Sojo en hij zei, dat Kardiman ook blijven mocht.

„We zullen probeeren, om sterke jongens van jullie te maken”, zei de pleegzuster, die hen naar bed bracht in de kamer met het rieten dak.

Sterke jongens, ja, dat is goed. Heerlijk is het om gezond en vroolijk te zijn.

Sojo en Kardiman hadden een prettig leventje in het ziekenhuis. Vader en moeder kwamen hen nu en dan eens opzoeken en verwonderden zich, dat ze er zoo goed uitzagen.

Pilletjes moesten ze slikken, elken dag. En opeten, wat de zusters voor hen klaarmaakten.

Samen speelden ze in den tuin, en samen bekeken ze de platen van den kinderbijbel.

En als een van de zusters ging vertellen van den Heere Jezus, of van Abraham, of van David, dan waren er nu twee jongetjes, die graag luisterden.

Wat was dat allemaal nieuw en mooi voor hen. Hun vader en moeder hadden hun nooit zoo iets verteld. Die wisten zelf niets van den Heiland, want ze waren heidenen.

Ze hadden Sojo en Kardiman niets kunnen vertellen van den Grooten Kindervriend.

Maar de Groote Kindervriend had Sojo en Kardiman lief. Hij kende hen en Hij had hen hier gebracht bij den vriendelijken dokter en de goede pleegzusters.

Je weet, dat Hij gezegd heeft: „Laat de kinderkens tot Mij komen.”

Nu waren Sojo en Kardiman ook bij Hem, want alle dagen hoorden ze van Toewan Jesoes.

Mooie platen hingen er in het ziekenhuis aan de muren, platen van den Heiland en de discipelen; en telkens kwam een bruine mijnheer, de goeroe, de zieke menschen bezoeken en vertelde hun van de platen, en wat dat alles beteekende.

Sojo en Kardiman mochten dan ook luisteren. En eens vroeg de goeroe, of ze 's Zondags bij hem aan huis wilden komen. Dan kwamen er nog andere kinderen. En dan werd er mooi gezongen en de goeroe zou vertellen.

Ze gingen er heen en vonden 't er heel prettig op de Zondagsschool van den goeroe.

Ze begrepen nog wel niet alles, maar de goeroe vertelde zoo mooi, in hun eigen taal.

Hij vertelde ook, dat over een paar weken het Kerstfeest zou gevierd worden.

Kerstfeest, — daarvan hadden Sojo en Kardiman nog nooit gehoord.

De Javanen hebben geen Kerstfeest, want zij kennen den Heere Jezus niet, die in den stal van Bethlehem geboren werd en als een heel klein kindje in de kribbe lag.

Het Kerstfeest zou in de kerk gehouden worden, naast het ziekenhuis.

's Morgens zou er gewoon kerk zijn, maar 's avonds zou het feest zijn, echt feest!

Dagen te voren werd er in het ziekenhuis al over gepraat. Allen wilden er wel bij zijn. De zusters konden niet allemaal weg, maar ze spraken af elkaar te zullen aflossen, dan kon ieder er een poosje bij wezen.

De dokter zou er ook heen gaan, en mevrouw ook. En de patiënten, die loopen konden, mochten ook als ze wilden.

Sojo en Kardiman hoorden er zoo veel over praten, dat ze erg nieuwsgierig werden en den dokter vroegen, of zij ook naar de kerk mochten.

Ja, dat mocht best. Maar ze moesten goed stilzitten, zei de dokter.

Nu, dat konden Sojo en zijn broertje wel.

Eindelijk kwam de groote dag.

't Ziekenhuis zag er feestelijk uit. Groene slingers langs de muren en de lampen. Bloemen op de tafeltjes in de zalen. Hier en daar een roode kerstklok.

's Morgens las de dokter aan de groote ontbijttafel het Evangelie van Jezus' geboorte.

De zusters zongen: Eere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de menschen een welbehagen.

Iedereen was stil en blij tegelijk.

's Avonds gingen allen die konden, naar de kerk.

Vol verwachting klopten de hartjes van Sojo en Kardiman, toen ze voor de kerkdeur stonden.

Al de kinderen van de Zondagsschool stonden daar te wachten, tot de goeroe kwam.

Ha, daar kwam hij al aan!

Een beleefde groet en daar gingen ze allen met den goeroe naar binnen.

O, wat was dat mooi!

Wat een zee van licht straalde hun tegen!

Want daar voor in de kerk, bij den preekstoel, stond een prachtige boom, vol brandende kaarsen.

Geen denneboom, zooals in ons land. Want denneboomen zijn er niet op Java.

Neen, een heel ander soort boom, dien men kasuaris-boom noemt en die heel mooie, slanke takken heeft.

De bedienden van het ziekenhuis hadden dien boom in het bosch gekapt en hierheen gebracht.

En de zusters hadden geholpen om hem mooi te versieren.

Wel tweehonderd kaarsen stonden daar nu helder te branden en haar lichtjes flikkerden zoo mooi, dat alle kinderen, ook Sojo en Kardiman, er stil van werden.

Rustig gingen ze zitten, waar de goeroe hun wees, vooraan op de eerste banken. Achteraan zaten de groote menschen, die meegekomen waren om 't Kerstfeest van de kinderen te vieren. Ja, er stonden er nog heel wat buiten, omdat ze geen plaats meer konden vinden. Want het kerkje was maar klein. Gelukkig konden ze daar buiten toch alles hooren.

De zendeling begon met gebed en toen liet de goeroe zijn leerlingen de Kerstliederen zingen, die ze geleerd hadden.

Geen liederen in het Hollandsch, maar in het Javaansch, Je zou ze dus zeker niet hebben verstaan.

Daarna ging de zendeling de Kerstgeschiedenis vertellen.

Toen hoorden ze de geschiedenis van Maria en het Kindeke Jezus in de kribbe, van den donkeren stal van Bethlehem, van het hemelsche licht en het engelengezang in de velden van Efratha, van de herders, die eerbiedig knielden voor het heilig kind, van de ster, die de Wijzen voorging.

Sojo en Kardiman zaten heel dicht naast elkaar. O, wat was dat mooi! Ze hielden den adem in om maar goed te kunnen hooren. Toen de zendeling eindelijk ophield, ontsnapte een zucht aan hun lipjes.

Toen werden de kinderen nog getraceerd op limonade en koekjes en werden er een paar groote kisten uit Holland open-gemaakt. Daar zaten geschenken in voor de kinderen. Sojo en Kardiman kregen elk een mooien lap katoen. Daarvan kon moeder een baadje voor hen maken.

Heel stil gingen ze straks samen naar 't ziekenhuis terug. Ja, Sojo was wel blij met zijn mooien lap, maar zijn hart was te vol van wat hij had gehoord, om er veel naar te kijken. 't Duurde lang, eer hij dien avond sliep.

* * *

Sojo en Kardiman konden niet altijd in het ziekenhuis blijven Dat behoefde ook niet.

Beiden zijn ze weer gezond en sterk geworden.

Toen gingen ze weer naar de dessa terug, naar vader en moeder.

Toen kon Sojo in de boomen klimmen, toen kon hij de buffels leiden, toen kon hij helpen op de sawah.

Toen waren zijn beentjes sterk en zijn armen gespierd.

Gezondheid is een groote schat.

Maar Sojo had in 't ziekenhuis meer gekregen dan gezondheid alleen.

Hij had er gehoord van den Heere Jezus, den Kindervriend, die stierf om zondaren zalig te maken.

Dat kon Sojo maar niet vergeten.

Dat maakte hem gelukkig.

Jezus kende Sojo en Jezus kende ook Kardiman.

En Sojo nam zich voor, dat hij den Heiland, die in de kribbe van Bethlehem had gelegen, nooit zou vergeten.

Zou Jezus Sojo misschien vergeten?

Neen, dát kan niet.

De Goede Herder vergeet geen enkel schaapje. Ook geen enkel van zijn bruine schaapjes. Hij vergeet ook Sojo en Kardiman niet.

H. A. v. D. HOVEN VAN GENDEREN.

AANTEKENINGEN:

1. De zendeling, in dit verhaal bedoeld, is de heer Jansz Jr., thans nog te Margaredja werkzaam.

2. Een *doekoen* is een soort tovenaars, die tegen goede belooning allerlei middelen — vaak heel zonderlinge en heel vieze — verkoopt, om ziekten en wonden te genezen. Ook heeft hij voor zijn goedgelovige vereerders elmoe's te koop. Een elmoe is een tooverspreuk, waarmee men een of ander doel kan bereiken: er zijn b.v. elmoe's om onkwetsbaar te zijn voor kogels, of om zich onzichtbaar te maken, als men wil stelen of inbreken. Hij wijst — voor geld — de dagen aan, waarop men zonder gevaar een groote reis kan gaan maken, of, alweer tegen betaling, welke naam een kind geluk zal aanbrengen.

3. Dat Sojo achter zijn vader liep is heel gewoon. Dat is Javaansche manier. Als men samen op stap gaat, loopt het heele gezelschap op een rij achter elkaar, zooals hier de ganzen, die een weiland oversteken. Men denkt, dat het komt, doordat ze op hun sawah's altijd moeten loopen over smalle dijkjes, die de verschillende stukken scheiden.

4. Een waringin is een boom, die men gewoonlijk op de erven van groote gebouwen, o.a. voor de woningen van Javaansche grootbeden, aantreft. Waringins worden heel oud; kruin en stam krijgen dan groote afmetingen. Vele waringins zijn heilig in oogen der Javanen, daar in de kruin geesten verblijven, die over 't wel en wee der dessa-bewoners beschikken.

5. Klamboe = muskletengaas.

Passar = markt.

Dessa = dorp.

Sawah = rijstveld.

Pisang = banaan.

6. De ouders van Sojo, als heidenen aangeduid, waren feitelijk Mahomedanen. Doch het Mahomedanisme van den dessa-man is eigenlijk heidendom onder Mahomedaansche gewoonte en uiterlijkheden. Boven-

dien is aan jeugdige kinderen het verschil niet gemakkelijk duidelijk te maken, zoodat we de aanduiding „heidenen" de voorkeur gaven.

7. Toewan = heer.

8. Een *goeroe* is een inlandsch onderwijzer of helper van den zendeling.

9. Een kasuaris-boom lijkt wel op een denneboom; hij heeft ook naalden, die echter heel dun zijn en wijd uit elkaar staan. Op Oost-Java groeien op de berghellingen uitgestrekte kasuaris-boschen.